

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада логикалық ойындардың балаға әсері

ЖАРИЯЛАНДЫ
31.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/174136/

Абилкасимова Шахарбану Абдуллаевна

Лауазымы-педагог-психолог

Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Бәйгеқұм ауылы

КМҚК»Әсем «Бөбекжай-бақшасы. «

Кіріспе

Логикалық ойындар – баланың ақыл-ойын, зияткерлік қабілеттерін дамытудың маңызды құралы. Балабақшадағы тәрбиешілер логикалық ойындарды қолдану арқылы балалардың ойлауын, зейінін, есте сақтау қабілеттерін жақсарты алады. Логикалық ойындар баланың дүниетанымын кеңейтіп, оның түрлі мәселелерді шешуге деген қызығушылығын арттырады. Бұл мақалада балабақшадағы логикалық ойындардың бала дамуына әсері, олардың түрлері мен тиімділігі талқыланады.

1. Логикалық ойындардың бала дамуына әсері

Логикалық ойындар балаға тек көңіл көтеруге ғана емес, сондай-ақ оның ақыл-ойының дамуына, интеллектуалды қабілеттерінің қалыптасуына да үлкен ықпал етеді. Логикалық ойындардың әсері келесідей:

- Ойлау қабілетін дамытады:** Логикалық ойындар балаға мәселені шешу үшін қажет қадамдарды ойластырып, логикалық ойлау дағдыларын қалыптастырады. Бала қиындықтарды шешкен кезде, ол себеп-салдар байланысын түсініп, мәселені жүйелі түрде шешуді үйренеді. Бұл қабілет балалардың өмірдегі түрлі жағдайларда дұрыс шешімдер қабылдауына, қорытындыларға келуіне және өз ойын нақты жеткізуіне көмектеседі. Сонымен қатар, логикалық ойындар баланың шығармашылық тұрғыда ойлауына, жаңа идеялар мен тәсілдерді табуына ықпал етеді, осылайша оның ақыл-ойы жан-жақты дамиды.
- Зейін мен есте сақтау қабілеттерін жақсартады:** Логикалық ойындар

балаға ұзақ уақыт бойы зейінін бір орында шоғырландыруға, ақпаратты жақсырақ есте сақтауға және оны кейінгі тапсырмаларда қолдануға мүмкіндік береді. Мұндай ойындар баланың назарын нақты бір объектіге бағыттап, оның ойлау қабілетін, сондай-ақ жаңа ақпаратты қабылдау мен өңдеу дағдыларын жақсартады. Бұл ойлау процестерінің тиімділігін арттырып, балалардың сабақтар мен күнделікті тапсырмаларды орындау кезінде де зейінді әрі ұқыпты болуына ықпал етеді. Осылайша, логикалық ойындар бала үшін пайдалы когнитивтік дағдылардың дамуына негіз болады.

- **Құрылымдық ойлауды дамытады:** Ойындар арқылы балалар түрлі жүйелер мен құрылымдарды түсініп, оларды логикалық тұрғыдан байланыстыра алады. Мұндай ойындар балаға әрбір элементтің өз орнын, маңызын және жүйе ішіндегі рөлін түсінуге көмектеседі. Мысалы, түрлі бөлшектерді біріктіру немесе тапсырмаларды кезеңдерге бөлу арқылы бала күрделі мәселелерді жүйелі түрде шешуді үйренеді. Осылайша, құрылымдық ойлау дағдылары дамиды, бұл болашақта математика, ғылым немесе кез келген басқа пәндерге қатысты қиын тапсырмаларды шешуде маңызды рөл атқарады.
- **Шығармашылық ойлауды ынталандырады:** Логикалық ойындар балаларды жаңа шешімдер табуға итермелейді, бұл олардың шығармашылық қабілеттерін дамытады. Ойындар барысында балалар әртүрлі жағдайларда жаңа әдістер мен жолдарды іздеуге үйренеді, бұл олардың ойлау аясын кеңейтеді. Мысалы, қиын тапсырмаларды орындау кезінде баланың алдына бірнеше шешім нұсқалары ұсынылады, және олар әрбір нұсқаны жеке бағалап, ең тиімді шешімді таңдайды. Мұндай тәжірибелер баланың шығармашылық ойлауын жетілдіріп, оларды жаңа идеялар мен шешімдерді еркін түрде ұсынуға ынталандырады.

2. Логикалық ойындардың түрлері

Балабақшадағы логикалық ойындар әртүрлі болып келеді. Олар ойын түріне, мазмұнына және әдістемесіне байланысты әртүрлі дағдыларды дамытуға бағытталады. Негізгі түрлері:

- **Сандармен ойындар:** Математикалық логикаға негізделген ойындар (мысалы, математикалық құрастырулар, цифрлар мен геометриялық фигуралармен жұмыс) баланың математикалық ойлау қабілетін дамытады.
- **Жұмбақтар мен тапсырмалар:** Логикалық жұмбақтар мен тапсырмалар балаға ойлау қабілетін жетілдіріп, ақыл-ойының икемділігін арттырады. Олар сұраққа жауап іздеу арқылы ойлануға үйретеді.
- **Суреттер мен пазлдар:** Суретпен немесе пазлмен жұмыс істей отырып, балалар олардың құрылымын түсініп, бөлшектерді бір тұтас етіп құрастыруға

үйренеді. Бұл олардың кеңістіктік ойлауын дамытады.

- **Рөлдік ойындар:** Бұл ойындарда бала әртүрлі рөлдерді орындап, логикалық байланысты жүзеге асырады. Мысалы, дүкен ойыны, дәрігер немесе аспаз болу сияқты рөлдерде ойнау арқылы бала өзі шешім қабылдайды және мәселелерді логикалық тұрғыда шешеді.

3. Логикалық ойындардың әлеуметтік дағдыларға әсері

Логикалық ойындар тек ақыл-ойды дамытумен шектелмейді, олар сонымен қатар балалардың әлеуметтік дағдыларын да қалыптастырады. Балалар топтық ойындар кезінде:

- **Коммуникация дағдыларын меңгереді:** Топта ойнау балаларды бір-бірімен пікір алмасуға, шешімдер қабылдауға және пікір қайшылығын шеше білуге үйретеді.
- **Ынтымақтастықты үйренеді:** Логикалық ойындар көбінесе балалардың бірлескен әрекетін қажет етеді, бұл олардың ынтымақтастық қабілеттерін арттырады.
- **Жауапкершілікті түсінеді:** Ойын барысында бала өз әрекетіне жауапкершілікпен қарайды, бұл оның әлеуметтік жауапкершілікті сезінуін қалыптастырады.

4. Логикалық ойындардың баланың эмоциялық дамуына әсері

Логикалық ойындар балалардың эмоционалды дамуында маңызды рөл атқарады, өйткені олар баланың эмоцияларын түсіну және басқару дағдыларын қалыптастырады. Ойын барысында балалар жеңіске жету немесе жеңілу сияқты түрлі эмоциялармен кездеседі, бұл оларға өз сезімдерін бақылауға және оларды дұрыс басқаруға үйретеді. Сонымен қатар, логикалық ойындар балаларға сабырлылықты тәрбиелейді, себебі олар мәселені шешу үшін уақытты тиімді пайдалану қажеттігін түсінеді. Өзін-өзі бағалау да ойындар арқылы артады, өйткені бала ойын барысында қиындықтарды жеңу арқылы өз күшіне сенімді болып, өзін бағалауға мүмкіндік алады. Осылайша, логикалық ойындар балалардың эмоционалды интеллектін дамытуға және олардың психологиялық тұрақтылығын нығайтуға үлкен ықпал етеді.

5. Логикалық ойындарды ұйымдастыру әдістері

Логикалық ойындарды балабақшада тиімді ұйымдастыру үшін бірнеше әдістерді қолдануға болады. Біріншіден, топтық жұмыстарды ұйымдастыру балалардың өзара әрекеттесуін, пікір алмасуын және бірлесіп жұмыс істей білу дағдыларын дамытуға көмектеседі. Балаларды топқа бөліп, логикалық ойындарды бірге ойнауға ынталандыру олардың әлеуметтік дағдыларын арттырады. Екіншіден, тапсырмаларды жүйелі түрде

беру өте маңызды: әртүрлі деңгейде логикалық тапсырмалар ұсыну арқылы балалардың ойлау қабілетін кезең-кезеңмен дамытуға болады. Үшіншіден, арнайы ойын алаңдарын ұйымдастыру балалардың қызығушылығын арттырады және оларды ойнауға ынталандырады, бұл логикалық ойлау дағдыларын дамытуға көмектеседі. Осы әдістерді қолдану арқылы логикалық ойындар балалардың дамуына тиімді ықпал етеді.

Қорытынды

Логикалық ойындар балабақшада балалардың ақыл-ойын дамыту үшін маңызды құрал болып табылады. Олар ойлау қабілетін, зейін мен есте сақтау дағдыларын арттырып, балалардың әлеуметтік және эмоциялық дамуына да оң әсер етеді. Логикалық ойындарды дұрыс ұйымдастыру арқылы балалардың интеллектуалды қабілеттерін дамытуға және олардың тұлғалық өсуіне үлкен ықпал жасауға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. **Жұмабекова Ф. Мектепке дейінгі педагогика: Оқу құралы. - Астана: Фолиант, 2008. - 336 б.**
2. **Мухина В. С. Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы: Қазақша аудармасы. - Алматы: Мектеп, 1986 - 230 б.**
3. **Е.А.Носова,Р.Л.Непомнящая. «Логика и математика для дошкольников» Санкт-Петербург 1997г**